

De blev ikke glemt

En historie om to Askø-familiers emigration til USA i 1923.

Den 10. Maj 1923 giver SS OSCAR II et gigantisk trut i skibsfløjten, da den stævner ud fra Københavns Havn.

Ombord på emigrantskibet er en masse danskere, som har store drømme om det forjættede USA.

Ikke mindre end tre millioner danskere, svenskere og nordmænd udvandrede i 1800-tallet til USA. I 1921 indførte USA en kvotaordning for kommende emigranter, og fra nu af tog USA helst imod folk fra Nord-europa. Et af kravene var blandt andet, at man skulle kunne læse og skrive. På den måde fik USA lukket af for evt. uønskede indvandrede. USA var (og er) et af de største indvandrerlande i verden.

SS Oscar II fløjtede

Ombord på Oscar II var to familier fra Askø. Familien Georg Jensen og familien Thorvald Rasmussen.

I denne historie vil jeg koncentrere mig om min fars farbror, Georg Jensen, som ved udrejsen var 40 år, hans kone Dagmar 39 år og deres to børn Frede 11 år og Eva 4 år. De havde taget den store beslutning at udvandre fra Danmark og søge lykken i USA.

Skibet skød en fart af 16 knob (29,6km), men der var også ansat 36 fyrbødere, som arbejdede i tre-

Dagmar og Georg Vidar

holdsskift med at fodre de store dampkedler, så skibet kunne holde farten over Atlanten SS Oscar skulle ankomme til New York den 23. Maj, og tiden blev overholdt. Om morgenen den 23. Maj var der en kvik passager, som var tidligt på dækket. Han fik øje på Frihedsgudinden i det fjerne og råbte ”America, America, America”.

Frihedsgudinden

Folk stimlede sammen på dækket og vinkede, som traditionen bød op til Frihedsgudinden — alle jublede. Nu begyndte eventyret.

Alle emigranterne skulle igennem kontrol og undersøgelser på Ellis Island. Man blev grundigt undersøgt for smitsomme sygdomme, bl.a. mæslinger hos børn.

Var man uheldig og ikke kunne komme igennem kontrollen, blev man sendt tilbage til Danmark igen.

Dagmar og Georg og deres børn var heldige; de slap igennem og kunne nu starte rejsen til deres bestemmelsessted San Francisco, hvor Dagmar havde familie, der glade tog imod dem.

Hurtigt i arbejde

På ingen tid var familien etableret og Georg i arbejde som håndværker. Georg malede bl.a. husgavle i byen

Det gik familien godt, børnene fik gode uddannelser, og der blev senere penge til at købe et tre etagers hus i byen. Familien tog navneforandring, som så mange andre indvandrere gjorde, når de kom til USA. Efternavnet blev ændret til Vidar. Frede fik en meget fin kunstmaleruddannelse.

Hans billeder hænger i dag på de fineste museer rundt omkring i USA. (Hvis man googler Frede Vidar, kommer der en række links, hvor man kan se nogle af Fredes fantastiske malerier).

Gensyn med Askø

Der gik fem til seks år inden Georg fik mulighed for et gensyn med Askø. Pludselig en varm sommerdag stod han i haven på Toftegaard, Georgs fødehjem. Der blev en opstandelse uden lige, for Georgs bror, min farfar Jens N. Jensen, havde aldrig nogen sinde turdet håbe på, at han fik set sin ”amerikanske” bror igen. Der blev også sendt bud til bror Carl på Femø.

Min far blev sendt til købmanden efter både snaps og kirsebærvin, noget ganske uhørt, som min far sagde, da han fortalte mig om det.

Nu skulle der festes, for den ”amerikanske” bror var kommet hjem. Siden rejste Georg til Danmark hvert andet år, og det var altid vildt spændende, når han ankom til Askø.

Dagen efter sin ankomst på den lille ø gik Georg nemlig som noget af det første i gang med at male et nyt stort vægmaleri på den side af sit selvbyggede træhus, som vendte ud mod Askø By.

Motiver fra USA

Vi børn på øen var altid meget spændt på, hvad Georg nu fandt på; vi stod med næsen presset mod lågen for at følge processen.

Vægmalerierne blev altid til motiver fra USA — en gang malede Georg store bjerge — vi var stumme af beundring!

Måske savnede Georg alligevel Danmark og Askø? I hvert fald lavede han i sin gård i San Francisco et gigantisk stort Danmarkskort af beton med alle bæltter og sunde.

Georgs barnebarn Michael (søn af Eva) var tvangsindlagt arbejder for Georgs store projekt. Nu kunne familien drikke morgenkaffe på Askø og spise aftensmad i København

Man må sige, at Georg og Dagmars familie er blevet helt og aldeles assimileret i USA. Deres to børn, Frede og Eva, lever desværre ikke længere, men Georg og Dagmars børnebørn og oldebørn er alle blevet fuldblodsamerikanere, og det så meget, at ingen af dem taler dansk.

Kontakt ved et tilfælde

Siden Georges død i 1972 havde ingen hørt ret meget til den amerikanske familie. Ved et tilfælde

Mie's grandfætter Michael Span-

får jeg kontakt med min grandfætter Michael, som bor i Californien.

Michael satte mig videre i kontakt med sine to kusiner Karen og Ann, døtre af Frede, og Michaels datter Theresa er også kommet til.

Jeg tror ikke, at Georges og Dagmars efterkommere helt troede på, at det var én fra deres danske familie, som ville i kontakt med dem. I begyndelsen var de mistroiske og stillede mig de mest underlige spørgsmål. Men nu er de overbevist, og der er livlig trafik af e-mails os imellem.

Måske var familien ”over there” forbavset over, at Georg og Dagmar endnu ikke var blevet glemt af familien i Danmark? De kunne jo ikke vide, at der på Askø stod en særlig glans om Georg og Dagmars udrejse fra Askø.

For øvrigt tror jeg, at Georg blev betragtet som lidt af en eventyrskikkelse og globetrotter — et rigtigt mandfolk som havde gjort det, andre måske inderst inde drømte om: At rejse ud i den store verden og etablere sig der.

Pakke fra USA

En gang i 50'erne sendte Georg og Dagmar en pakke til min far og mor fra USA. Ud over tøj og farveblyanter var der personligt til mig vedlagt en kæmpemuslingskal fundet på stranden ud mod Stillehavet. Den var belagt med perlemor, og, skrev Georg, hvis man holdt den op til et øre, kunne man høre Stillehavets susen.

Den muslingskal har fulgt mig lige siden og står den dag i dag i min vindueskarm som et minde om min onkel Georg, som med sin familie rejste til det land, som H.C. Andersen i sit digt "Brødre, meget langt herfra" beskriver således:

*Der går solen aldrig ned.
Stegt er hver kastanje,
Der er alting kærlighed,
Kilderne champagne.
Og på mark og enge
Blomstrer der kun penge.
Skade, at America
ligge langt herfra.
(uddrag/forkortet)*

Dagmar og Georgs oldebørn står i et meget berømt hus i Californien, hvor alle vægge er blevet malet af Frede Vidar.